

Szili István

Mózsai bá kerekei

Alighogy Kibédet elhagytuk, egy embert vettünk észre az országút szélén, aki valamiféle hatalmas bádoggal viaskodott. Igen, viaskodott: nyilván kisebbre akarta összehajtogatni az egykor tárolóeszközként szolgáló hullámbádog hengert. A forgalom gyér volt, megálltunk hát az út szélén, és Tamás kiszólt a vezetőülésből, segíthetünk-e neki. Akkor láttuk csak meg, hogy egy idős, félszemű emberrel van dolgunk. Egy ideig gyanakodva nézett bennünket, nem is akart kérdésünkre válaszolni. Aztán mégiscsak meggondolta magát:

– Segíthetnek, ha annyira akarnak...

Így hát segítettünk neki. Otthoni példák alapján azt gondoltuk, hogy valamilyen fémhulladékgyűjtővel van dolgunk. Ezt a mesterséget odahaza leginkább a cigányok gyakorolják, de az öregről lerítt, hogy nem tartozik közéjük. Miután sikerült az egykori bádoghengert négyszögesíteni, az öregúr egy fa alá vitte, ahol már csinos kis bádoghalmaz rozsdásodott. Nyilván majd eljön érte egy kordéval. Már éppen el akartunk köszönni, amikor az öreg arca felderült:

– Szovátára mennek, úgy-e? Nem vinnének el addig?

– Oda igyekszünk. Hát persze, hogy elvisszük Szovátára. Üljön csak fel!

Az öreg egy tízlejest szorongatott a markában, amit ida akart adni. Persze nem fogadtuk el.

– Tegye csak el, jól jöhet az még máskor...

A rázós, döcögős úton (ez még jóval az út megjavítása előtt történt) kérdezgetni kezdtük az öreget. Először is hogy mit akar kezdeni a bádoggal.

– Hát odahaza van egy jókora vízikerekem. Meg több kisebb is. Azokhoz kell a bádóg, mert hamar széteszi őket a rozsdá.

Nem firtattuk, miféle vízikerekről lehet szó, de titokban már egyre gondoltunk: jó lenne azt közelebről is megnézni. Azt azonban, hogy hol is található az a bizonyos „odahaza”, megkérdeztük.

– Hát Szolokmán. Egy eldugott zsákfaluban. Makfalváról visz oda az út.

Azt nem tudtuk, Makfalvától hány kilométerre esik Szolokma (legalább nyolcra), de azt igen, hogy mennyit jöttünk Makfalva óta. Vagyis 10 kilométert. És ezt a távot (azaz 18 kilométert) mindvégig gyalog tette meg! Szovátáig még legalább tíz volt hátra.

– Mi dolga van Szovátán? – kérdeztük továbbra is gyanútlanul.

– Hát a szomszédom megkért, hogy vegyek neki dughagymát. Talán a szovátai piacon kapok.

Mert Makfalván nincs. Hiánycikk – azt mondták.

– És maga képes volt ennyit gyalogni egy kis dughagymáért?

– Mit tehet az ember? Útközben még egy kis bádogot is gyűjtöttem!

Akkor már tudtuk, hogy mi a teendő. Megvárjuk, amíg az öreg bevásárol, és elvisszük Szolokmára. Útközben

felszedjük a bádograkományt is. Szolokmán, ezen az ősrégi településen aligha fordulnak meg sokan.

Közben a nevét is elárulta:

– A szomszédaim Mózsi bának hívnak. Azt meg, akinek dughagymát akarok venni, azt meg Áрпи bának.

Közben megérkeztünk Szovátára, és a Medve-tó helyett a piacot kerestük.

– Mózsi bá, mit szólna, ha innen hazavinnénk?

– Hát a' bizony jó lenne, de én azt nem tudom megfizetni!

– Nem is kell. Magának csak annyit kell cselekedni, hogy odáig kalauzol bennünket.

– De hát miért akarnak Szolokmára eljutni?

– Hát talán azért, hogy lássuk a maga „vízikerékét”.

– Hogy nekem minő szerencsém van! A Jóisten vezérelte magukat errefelé!

Leparkoltunk, és magunk is szétnéztünk a piacon. Nem volt valami felemelő. Giccsárusok tömkelege mindenhol, érdemleges árut viszont egyet sem találtunk. Meg dughagymát sem, mert akkor már mi is azt kerestük. A megbeszélt időre aztán odaért Mózsi bá is. Hagyma nélkül. Valaki azonban mondott neki egy címet, amiről egyikőnk se tudta, hol található. Némi kérdezősködés után azonban az öreg már tudta. Odamentünk hát, de ott sem jártunk túl nagy szerencsével. Vagyis az orrunk elől vitte el valaki, de a tulajdonos megszánta az öreget, és összeszedett neki egy marékra valót.

– Ez éppen elég lesz Áрпи bának! – mondta boldogan. Azt, hogy neki már semmi sem jutott belőle, nem bánta.

– Majd kapok én hagymát Árpitól, ha megkívánom!

Így hát más elintézni való híján elindultunk Szolokma felé. Útközben felszedtük a bádogyűjteményt is, ne kelljen visszajönni érte. Makfalváig „műút” vezetett, onnan tovább Szolokmára már csak földút. Mielőtt beérkeztünk volna az erdőbe, jókora cigánytelepet láttunk nagy összevisszaságban épült putrikkal. Asszonyok, gyerekek mindenfelé, ez utóbbiak egyáltalán nem az időjáráshoz öltözve. Akadt anyaszült meztelen is közöttük. Eleddig egyetlen hasonlót sem láttunk, bár hallani már hallottunk róluk. Itt még dívott a teknővájás meg más cigány mesteriségek, de tapasztalatunk szerint házalókból akadt a legtöbb. Azt is hallottuk, hogy népszerűnek számít a napszámos munka is: fát felaprítani, kapálni stb. A cigány népesség erősen vonzódott a kint végezhető munkákhoz. Meg a vele járó szabadsághoz. Ha valaki nem akart dolgozni, hát nem dolgozott. Állapota, a szegénység kevésbé zavarta, mint a munkavégzéssel együtt járó kööttségek. A „szegények luxusa”, a sok gyerek sem motiválta a férfiakat, de a nőket sem a munkavállalásra. Ők is hasonló körülmények között nőttek fel, nem láttak semmiféle előre vivő célt maguk előtt.

A Szolokmába vivő utat mindvégig erdő borította hegyek öveztek. Egy fűzök által határolt patak is folydogált velünk szemben, változóan tágas füves térségekkel. Ez a vidék a Kis-Küküllő rendszeréhez tartozott, de még a „felső folyás” övezetéhez. Az erdőben itt-ott még kikandikált a hó, de sok helyen már javában virított a hóvirág, meg a kakasmandikó. Ezt a különös, „vérfoltos” levelű növényt jószerivel csak

Undor

hírből ismertük, ezért máris elhatároztuk, hogy visszafelé közelebről is megnézzük.

A fordított T alakú falu hosszabbik szára végén, mondhatni a „faluvégén” lakott Mózsi bá. Olyannyira, hogy ott már beépítetlen területek is voltak. Csak a szomszéd háza lapult meg közvetlenül mellette. Útközben az öreg egyfolytában mesélt. Elmondta, hogy az ő keze az édesanyján kívül egyszer sem érinthetett „fejnépet”. Mindjárt az okát is elárulta. Tizenhét éves korában, 1942-ben bevonultatták a magyar hadseregbe, nem katonaként, hanem munkaszolgálatra. Árkokat ásott, sokszor annyira vad helyen, sziklás talajon, hogy kicsorbult tőle az ásó. Amikor a harci cselekményeknek vége lett, megjelentek a románok. Ők csak ránéztek a legényre, és szó nélkül elvitték a Duna-deltába, majd onnan Konstancára, kikötőt építeni. Jó tíz évet húzott le ott, 1955-ben engedték szabadon. Az egyik szemét is ott vesztette el, egy román hajcsár jóvoltából, aki ostromozta a rabokat. Az apja, aki szintén raboskodott, időközben meghalt. A mai napig nem tudja, hol van eltemetve. Volt egy húga is, jó néhány évvel fiatalabb, és amikor szabadult, neki kellett segítenie, hogy férjhez mehessen. Közben eljárt felette az idő, legalább is a nőülés szempontjából. Most már hetvenéves, a nyáron 71 lesz.

Mózsi bá gazdaságát nem volt könnyű áttekinteni. Jókora bükkfás erdő szegélyén volt található, de az erdő és a ház között felszántott föld barnállott. Azt mindenesetre már messziről láttuk, hogy valami hatalmas nagy tárolmány, úgynevezett „felülcsapott” vízikerek magasodik az udvaron.

– A vízikerek! – mondta nem kis büszkeséggel. – Majd mindjárt beindítom!

Azzal eltűnt egy pajtaszerű épület mögött, és a magasban egy bádogcsatornán csöpögő víz jelent meg. Mire az öreg előkerül, a kerék forogni kezdett. Eleinte csak nehézkesen, de aztán egyre serényebben, végül egyenletes iramban. Nyikorogni, csobogni kezdett rendesen. Csak ámultunk, hogy honnan a víz, ami hajtja, meg egyáltalán: egymaga ő készítette ezt a hatalmas kereket?

– No és mit hajt vele? – kérdeztük szinte egyszerre.

– Mindent, aminek forognia kell.

Bevezetett bennünket a pajtába, ahol tovább ámuldozhattunk. Mert a nagy kerék jó néhány kisebb gép meghajtására szolgált. A sokféle szíj között aligha tudtunk volna egyhamar eligazodni. Volt közöttük kukoricamorzsoló, malomkerék, szecs kavágó, körfűrész és faaprító. Olyan is akadt, aminek nem találtuk ki az értelmét.

– Most azon vagyok, hogy dinamóm is legyen. Hogy legyen áram a házamban. Mert az nincs, és igen sokba kerülne a villany bevezetése.

– No és hol tárolja a vizet... mennyire elég az... mennyi idő alatt fogy el... – ilyesféle kérdésekkel halmoztuk el az öreget.

– Ami azt illeti, a tározóm nem túl nagy. Amire eddig kellett, ahhoz elég volt. Persze télen nem lehetett használni. Ha dinamót tudnék hajtani vele, a tározómat is bővítenem kell. Akkor nem kéne petróleummal világítanom.

– Egyáltalán... honnan nyeri a vizet?

– Hát a földből szívárogo ki, még nyáron is... ott ni, a domboldalból. Őt-hat kis erecskéből, aminek a vizeit a tározó-

hoz terelem. Onnan meg rá a kerékre, mint azt már látták, hogy hogyan.

Ugyancsak csodálkoztunk minden, amit láttunk. Mert mérnöki tudás kellett mindahhoz, amit Mózsi bá produkált. Márpedig neki legfeljebb négy elemije lehetett, nem több. De volt egy erőssége: a rendkívüli megfigyelőképesség. Mert mindent, minden ötletét mástól leste el, többek között a fogsága idején. Az a tény, hogy gépei működőképeseek voltak, bizonyítja, hogy mindent pontosan és tudatosan készített. Másrészt Mózsi bá ma elnyerhetné az újrahazsónítás világbajnokságát, ha lenne olyan. Mert minden dolgot, amit a kerékhez és a gépekhez felhasznált, hasznavehetetlenként talált úton-útfélen. Még a dinamót is, amit éppen újratekerceselni próbált.

Az autót látva előkerült a szomszéd, Árpi bá is. Nagyon elcsodálkozott rajtunk, jobban, mint mi őrajta. Mert Árpi bának olyan Kossuth-szakállá volt, mint az egykori honvédeknek úgy 1870–80 táján. Megkapta a dughagymát, de Mózsi bá egy szóval sem

említette, hogyan, milyen áron. Arról sem szólt, hogy neki már nem jutott. Leültünk egy falócára, ami voltaképpen egy kivágott, némileg megfaragott fatönc volt, és beszélgetni kezdtünk. Méghozzá a borokról. Mert hogy Árpi bá megkérdezte: a tokaji bor az csakugyan olyan „csudálatos” ízű-e. Az is kiderült, hogy még egyikük sem járt sohasem Magyarországon. Így tehát a Balatont se láthatta egyikük se, pedig nagyon érdekelte őket, hogy a víz színe tényleg olyan zöldes-e. Végül is elbúcsúztunk egymástól, már erősen délutánba hajlott az idő, és mi még látni akartuk a kakasmandikós erdőket is.

Barátom jó néhány év múltával újra ellátogatott Szolokmára. De sem a vízikerekes házat, sem a szomszédot nem találta. Egy arra járó megadta a felvilágosítást: „mindketten a mennyekbe távoztak”. A magával hozott tokaji bort így hát odaadta annak az embernek, aki felvilágosította. „Fogyassza csak el, közben gondoljon a két öregre. Hátha valamelyikük éppen lefelé néz. Ők már tudni fogják, hogy miért”.

Hirib

Estébe hajlott az idő, amikor végre a szálláshelyünkre érkeztünk. Márpedig augusztus derekán jóval túl a hegyek között gyorsan elérkezik az este, és sarkában taposva az egyre hosszabbodó éjszaka is. A nyugati égbolt hangtalanul villódzott: arrafelé is nagy hegyek meredeztek, és éppen egy izgága zivatart dajkáltak. Csakhogy az nem akart elnyugodni, még a közelünkben

is villantott egyet-egyét, majd meg dörögött is hosszadalmasan. A házigazda az udvar nyugodalmas helyén, egy soha nem termő szőlőlugas védelmében pálinkájával kínálgatott, amire aztán a mi szánkön is kioldozódott a szó. Erről-arról szóltunk, mígnem a gombákról kezdtünk elmélkedni, mert-hogy gyanútlanul elhangzott egy szó, így: hirip. Ezt bizony nem ismertük,

Az angyal

magyarázatra szorult. Először is arra, hogy bár „p”-nek ejtjük, leírni azért „b”-vel kell. Másodsor pedig arra, és így már mindegyikünk ismerte, hogy a hirip (b!) nem más, mint a vargánya.

– Nó, hát – mondja a mi szállásadó gazdánk – itt a közelben is annyi a hirip, hogy még a sötétben is csak abba botlik belé az ember.

Na de ez már népmesei túlzás, ez benne van az itt élők vérében, hogy így beszéljenek. Szólni azért mégsem szólnak, az nem lenne illő, különösen, ha kedvesen fogadott vendég az ember.

Csakhogy. Csakhogy a mi gazdánk macskaszeme meglátja a kételkedést. Meglátja, és bizonyításra sarkallja.

– Nó, hát nem hisznek nekem! Hát menjünk csak ki egy fél órácskára! De aztán nagy tarisnyával ám! Vagy hát kosárral... mer’ úgy látom, tarisnyájuk az nincs.

Nincs, tényleg nincs. Kosarunk sincs, pedig venni akartunk a cigányoktól, csakhogy nem talákoztunk velük. Az is igaz persze, hogy nem gombászni jöttünk. Szóval se tarisnya, se kosár, se bátorság, hogy ebben a beborult éj-eleji világban az erdőbe menjünk.

– Nem kell félni, a! Majd megyek én elől, és szólogatom magukat! Kosarat is adok, maguk cipelik, én pedig teleszedem. És bátorításul újra teli töltötte a poharakat, holott már megegyeztünk, hogy ennyi éppen elég volt. A kis madárcsontú feleség eddig nem szólt egy szót sem, de mostanra már meg nem állhatta, hogy figyelmeztesse a férjét. Csakhogy abban már annyira működött az indulat, hogy egy bika sem tudta volna legyőzni.

– Nó, viszek magammal egy használható segédet is! – aztán se szó, se

beszéd, eltűnt, át a szomszédal határos léckerítésben. Ott töprenkedtünk valameddig, hogy hát hová lett, miközben a megriadt feleség magában tanakodott, merjen-e bennünket jobb belátásra bírni, vagy hagyja az egészet. Végül is hagyta. A férj pedig ugyanolyan szellemmozgással visszalibbent a kerítésen, egy ötéves forma kisgyerekekkel, akit meglehet, már az ágyból húzott elő, de aki nagyon is élénknek látszott.

– Hát ő az én kis segítőm, a Botond gyerek. A szomszédé, a kőbányászé. Ennek a gyereknek macskaszeme van, az enyém csak az volt, valamikor. Na, mehetünk?

Mi tagadás, ilyesforma gombásztást sem azelőtt, sem azután nem láttam. De nem ám! Gombába ugyan egybe sem rúgtam (vagy nem vettem észre), de kőbe, gyökérbe nem is egyszer. Jó, hogy nyaktörés nélkül megúsztam. Mentünk – dehogymentünk! – csörtettünk! Keresztül át a csalánoson, mély vizesárkon, mogyoróbokros sűrűsége, tehénlepényekkel gazdagon kirakott tisztáson, fenséges bükkös erdőn. És ő újra meg újra magához szólított valamelyikünket, és kosaranként más és más gombával gyarapította a gyűjteményét. Már bizony elégnek tartottuk a zsákmányt, nem is beszélve, hogy túlbizonyítottunk láttuk a vadászatot. A kisfiú közben úgy eltűnt, hogy biztosra vettük, csakhamar őt kereshetjük. De a gyerek, nahát, ez a gyerek mindenkin túltett! Egyszer csak, mint aki sejti, hogy hiányolják, kiváltképp gyönyörű gombákkal megrakott kosarat cipelt felénk szuszogva, de nem szólt egy mukkot sem, hogy vegyük már el tőle.

Az egész napi úttól szédelegve, mocskosan és téptetten tértünk vissza a

lugasba, ahol a megkezdett pálinkásüveg rohamosan érezni kezdte a veszét. Márpedig itt berúgni és elpilledni nem lehetett. Akinek csak keze volt (a feleséget is beleértve), nekiállhatott a gombát átvizsgálni, megtisztítani és felaprítani.

Még nem volt éjfél, csak majdnem, amikor a pörkölt elkészült. No de olyan jót én még életemben nem ettem. Már lefeküdni sem akaródzott, jó lett

volna az enyhüléshez a lugas padja is. Hiszen csak karnyújtásnyira volt innen a Gomba Eldorádó, no meg – a fene essen belé! – a kiürült pálinkásüveg. A nagyszakállú álom aztán a konklúziót is meghozta. Egy vén gomba, amelyikre senki nem talált rá, egyre-másra azt kiabálta:

– Tudjátok meg emberek, hogy a HIRIP az HIRIB, nem pedig holmi vargánya!

Gyimesi Zsuszka és jégeső a Gyimesekben

Zsuskáék házához estefelé érkeztünk meg. Most kivételesen nem Tom barátommal, hanem egy másféle társasággal, akik mindannyian botanikusok voltak. Kinek-kinek megmutatták az alvóhelyét, de a hosszú út fáradalmi ellenére sem pihentünk még le, mert egyrészt vacsorával vártak bennünket, másrészt rendeznünk kellett a napközben összevissza turkált málhánkat. Többen a feljegyzéseiket írták. Végül csak elálmosodott mindenki, és egyhuzamban végigaludta az éjszakát.

Szokásomhoz híven kora hajnalban én is felébredtem, fel is keltem, és kimentem a házból friss levegőt szívni. Ti talán, akik nem a hegyek között éltetek, el sem tudjátok képzelni, micsoda élmény a hajnal! Friss levegője szinte szétfeszíti a tüdőt, a napkelte látványa pedig elhomályosítja a tekintetet! Pazar dolog ez, ki nem hagynám egyszer sem! Most meg különösen nem,

amikor végre eljutottam a Gyimesekbe, azon belül is Hidegség-patakára, ahol eddig csak egyszer fordulhattam elő. Helyénvalóbb lenne a „meg” igekötő, mert csak megfordulásnyi időt tölthettem el itt, és Tom barátommal máris vissza kellett mennünk Csíkszeredába. Ennyire futotta az időnkéből, erre a „látleletre”, nem többre. „Ha egyszer ide tévednél, ne feledd, itt jó emberek laknak, vendégszeretők, akik szeretik a jókedvet, mulatságot és a zenét.”

Most hát itt vagyok egy nyárvégi hajnalon, és élvezem a napkelte teljes kínálatát. Tegnap épp, hogy láttam valamit a házból és környékéből, így most alaposabban körülnéztem. A ház, amelyikben éjszakai szálláshoz jutottam, voltaképpen nagyon kicsi: szoba-konyha mindössze, de jókora fedett előtérrel és sokféle mellékhelyiséggel. Nem is értettem először, hogyan férünk el benne ennyien. A házon kívül, egy még

kisebb épületben nyári konyhát fedeztem fel, aminek olyan kicsi volt a személyes tere, hogy kettőnél többen nem fértek el benne. Persze azért nem, mert volt benne egy keskeny ágy is: ott aludt a házigazda felesége. Aki rajtam kívül már szintén ébren volt, sőt, korábban is kelhetett, és tennivalóival volt elfoglalva. Nevezetesen: a tehén fejésével és az állatok etetésével. Mint errefelé szokás: a tehén egy deszkapadlójú kis kamrában szoronkodott, szomszédságában meg két tudatlan malac félté vagy remélte, hogy meghízás esetén majd az asztalra kerül. A baromfinépség hátul, a kert felőli gazosban kapirgált, csak a kakas tartotta nagyra magát, sorra véve a közelébe merészkedő tyúkokat. A kacsák egymást lökdösve egy falatnyi kis pocsolnyában szorongtak, várva, hogy majd a gazdasszony kiengedi őket az utcára, ahol a patak esőtől megáradt vize hömpölyög lefelé, a Tatros irányába. Aztán rátaláltam arra a kiskutyára is, amelyik érkezésünkkor oly vadul megugatott bennünket. Rövid láncán próbálta minden ellenszenvét kifejezni irántam, aki pedig azt remélte, hogy majd csak elengedi valaki. Ez meg is történt, a gazdasszony szabadon engedte. Most már csak a házigazdát nem találtam, és azt a tízéves-forma kislányt sem, aki esteli érkezésünkkor még jelen volt. Akadt még egy épület, amolyan szerszámoskamra-féle, amiről akkor még nem tudtam, mi célt szolgál. Mellette hosszúra fűrészelt deszkák megbontott halma magasodott: gyakran látni ilyesmit olyan vidéken, ahol sok az erdő. A deszkák egy része furcsán hozzátámaszkodott a kerítéshez, mintha csak egy sátor lenne. Kíváncsiságom rávitt, hogy megnézzem, mi van alatta. Legnagyobb meg-

lepetésemre a házigazda és leánykája aludt ott, pokrócokba csavarodva, fejük alá gyúrt, párnaként szolgáló gúnyákkal. Alattuk nem volt más, mint gyöp, pedig legalább egy gumimatrac elkelt volna. Amint a kiskutya észrevette, hogy leleskedem, zsupsz, már be is ugrott, egyenesen az ébredező kislányra. Bizony, már gyanítottam, hogy egy szegény családnál lakunk, akiknek jól jött, hogy megszálltunk náluk. Ha szegények is voltak, az ételt nem sajnálták tőlünk. Azt azonban nem láthattuk, hogyan koplalják meg.

Később, amikor a gazda már felkelt, megmutatta, hogy mit csinál a szerszámoskamrában. Egy díszes ágyat készített, illetve faragott ki, megrendelésre. Szakmája ugyan nem volt az asztalos-ság, de amit készített, az megállta a helyét. Egy baj volt csak az egészszel: a rendelések hébe-hóba érkeztek, többnyire olyanoktól, akik fizetés dolgában maguk is rosszul álltak. (Évekkel később megtudtam, hogy mostanában Magyarországon dolgozik, építkezéseken.)

Zsuska, no hát így hívták a kislányt, ugyancsak felkelt, és kissé álmosan, de azonnal segíteni kezdett az édesanyjának. Szépen megterített az udvaron, a fák árnyékéba helyezett asztalon, ami nem is volt asztal, hiszen összepasszírt deszkákból állt. Ott üldögéltünk már legalább tízen, akik közül volt, aki a szénapajtában aludt, és olyan is, aki csak a hálósákjában, szintén a kerítés mellett. Hétvége lévén, a mai és holnap programot szabadnak minősítette a csoport vezetője. Ki-ki oda mehetett, ahová akart. Persze, voltak olyanok is, akik egy 1500 méter körüli hegytetőre, a Naskalatra kívántak feljutni, de ők már hajnalban útra keltek, mert az út-

vonalt megközelítette az 50 kilométert. No persze csak azért, mert a túravezető ugyancsak kacskaringósra tervezte.

Jómagam elhatároztam, hogy körbejárom a völgyi település egy részét, hiszen az egészhez több napra lett volna szükség. (Lakóinak száma is több mint tízezer fő!) Igen, a Gyimesek olyan, viszonylag laza, bár összetett település, ami szinte az összes kiágazó völgyet belakta már, és ezek egyike volt Gyimesközéplokon a Hidegség-pataka. Nem nagyon kérdezősködtem, hogy merre mehetek, bár útközben eléggé meggyúlt a bajom a telekhatárt jelző drótakadályokkal. Jó részük szögdróttal nehezítette a továbbjutást. Mindez korábbi telekhatár vitákra engedett következtetni. Friss akadályt sehol sem találtam, vagyis úgy látszik, ma már elfogadják a kaszálórétek rendjét. Azt, hogy esetenként mire is képes az ember, ugyancsak megcsodáltam. Mert még az 50 fokos lejtőket is szabályosan „leborotválták”, az enyhébbekről nem is beszélve. Nem gépekkel, hanem kaszával. Ottlétemkor megcsodálhattam a kaszások munkáját: lejtőirányba állva 6–7 kaszás haladt lefelé, kellő távolságot tartva egymás között, de azt mérnöki pontossággal. Szinte egyszerre lendítették a kaszát, pedig azért a terep közel sem volt egyenletes. Ezt az összehangolt munkát én csak gyerekkoromban láttam, akkor sem sokszor, és nem fű kaszálásakor, hanem aratásban. Napok múlva már azt is láttam, hogyan fenik a kaszát, meg azt is, hogy egy gazdának 8-10 kaszája is lehet, és mindegyik használatban!

A java szénát már behordták a hegyen látható pajtákba, amelyek dugig megrakva még egy kellemes légyottot sem tettek lehetővé a fiatal pároknak.

No persze, mit tudhatok én erről! Ahol mégis kaszáltak, ott már csak a sarjút borotválhatták. Mindenfelé tehenek és borjak legelésztek, néhol pedig lovak és csikók, de nem őrizte őket senki, erre a célra kerítés is megfelelt. Azt, hogy fejk-e a teheneket, meg hogy hol és mikor, nem sikerült kiderítenem. Márpedig alighanem fejk őket (vagy talán a juhokat?), mert két ízben is tapasztaltam, hogy valaki egy zsáknyi sajttal jött le a hegyekből. Egy biztos: az itt legelő tehének, juhok teje, meg a belőle készített vaj és sajt mind-mind páratlan ízű, valóságos gyógyszer a gyomornak.

Szívesen kóboroltam volna még a havasi-félhavasi mezők világában, de messziről, egyre közeledő módon jókora zivatarfelhő kezdett kialakulni. Olyan pontosan kiszámítottam, hogy mikor lesz belőle zuhó, hogy éppen csak visszaérkeztem a szállásomra. De mit is beszélek! Nem zuhó volt az, hanem felhőszakadás, ami egy időre jégverésbe ment át. Nem apró jég hullott, bizony nem! A diónyi jegekből egykettőre dupla akkora jégdarabok lettek! Szerencsére az ítéletidő nem tartott sokáig, mégis a házkörüli kertben esett károkat csak másnap tudta a házigazda felbecsülni. A túráról estefelé visszaérkezőket nyílt terepen kapta el a vihar, némelyikük fején vérnyomokkal, feldagadt arccal. A patak meg úgy megáradt, hogy egykettőre kilépett amúgy szélesre vájt medréből, és már az úton hömpölygött tovább. A völgy lakói azonban csak legyintettek, láttak ők már ennél cifrábbat is. Mindenesetre egy időre oda lett a kacsák úsztatója. Amiben a gyerekek is szívesen megmártóztak olykor, bár a víz hideg volt.

Odakint a zuhé még el sem állt, amikor Zsuska furulyázni kezdett. Eleinte csak próbálgatta a hangokat, de aztán cifra trillázásra tért át. Csak azt sajnáltam, hogy nem a hagyományos pásztorhangszeren, a tilinkón, hanem egy

Yamahán. Micsoda világ is ez: még a furulya is műanyagból készül! Azért a dallamok mégis gyimesiek voltak. És hogy az illúzió valósággá váljon, Zsuskát felöltöztette az édesanyja csángó viseletbe...

Rothadó elme

Bohóc